

LAPIN KAUPPAKAMARI

9.11.2016

Sosiaali- ja terveysministeriölle

LAPIN KAUPPAKAMARIN LAUSUMA MAAKUNTAUUDISTUKSESTA

Sote-uudistuksella on mahdollista parantaa julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen laatua ja samalla hillitä palvelumenojen kasvua 3 miljardilla eurolla. Tämä vaatii yksityisten tuottajien parempaa hyödyntämistä ja asiakkaiden valinnanvapauden toteuttamista sekä alueellisten erojen huomioimista varsinkin harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien Lapissa.

Valinnanvapaus on tärkeä asia, mutta sen toimivuus harvaanasutuilla alueilla ei toteudu samoilla edellytyksillä kuin keskuksissa ja tiheimmin asutuilla alueilla. Tämä korostuu erityisesti Maakunnan palvelulaitoksen toteuttamisessa Lapissa. Toisaalta kilpailu ja valinnan vapauden täysipainoinen mahdollisuus tulee toteuttaa täydessä laajuudessa aluekeskuksissa painottamalla sen roolia pelkästään palvelujen järjestäjänä, mutta toisaalta palvelulaitoksen on oltava syrjäisimmissä kunnissa tarvittaessa myös palvelujen tuottaja. Linjaukset kuntien sote-kiinteistöjen osalta tulee niin ikään olla selkeämpiä ja linjausten tulee olla sovellettavissa myös harvaanasutuille ja pitkien etäisyyksien alueille.

Valtakunnallisten palvelukeskusten osalta tulee arvioida, mitkä asiat on järkevää hoitaa palvelukeskuksissa ja mitkä alueilla. Valtakunnalliset palvelukeskukset tulee muodostaa hajautetulla mallilla siten, että operatiivisesta toiminnasta vastaa maakunta.

Lapin asema matkailumaakuntana sekä kaivosten ja teollisuuden lisääntyvien kuljetusten alueena tulee huomioida erityisen tarkasti. Maakunnan valmius- ja palvelutaso ei voi perustua pelkkään asukasluukuun. Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisen vastuu on järjestettävä kaikissa 18 maakunnassa tai, mikäli se ei ole mahdollista, järjestely on kuitenkin toteutettava Lapissa omana mallinaan.

Lakiluonnokseen on jäänyt myös Maakunnan rooliin liittyviä tulkintaongelmia. Elinkeinoelämän kehittämiseen liittyvät asiat ei ole esityksessä tarpeeksi selkeästi esitetty – mikä on kunnan ja mikä on maakunnan roolijako? Onko kunnille ja maakunnille tulossa osin päällekkäistä toimintaa? Maakunnan roolin tulee olla enemmän koordinoiva kuin päättävä. Kuntien verkottuminen ja yhteistyön rakentaminen on tärkeää myös yritysten kannalta. Kuntien mahdollisten elinkeino-yhtiöiden rooli tulee olla mahdollisimman selkeä.

Lakiluonnoksessa mainitaan käsite elinvoima useaan kertaan. Sen tarkempi merkitys jää kuitenkin avoimeksi ja siksi se tulee määritellä tarkasti erityisesti siltä osin, onko elinkeinoelämässä kyse muustakin kuin elinkeinoelämän kehittämisestä.

Myös maakuntauudistuksen verovaikutukset kaipaavat tarkempaa määrittelyä. Ovatko uudistuksen vaikutukset veroneutraaleja vai aiheuttaako uudistus sen, että progressioverotus tulee kasvamaan. Tämä kehitys ei olisi missään tapauksessa toivottavaa. Lapin osalta lisäksi kiinteistövero voi olla ongelmallinen. Voimalaitosten kiinteistövero ei tule sisällyttää verotulojen tasausjärjestelmään, koska se veisi sijaintikunnalta varoja ja vaikeuttaisi kuntien mahdollisuuksia tehokkaaseen elinkeinoelämän kehittämiseen vaikka kunnassa olisi runsaasti investointipotentiaalia.

Maakunnille tulee rakentaa oikea ja aito itsehallinto. Maakuntien tulee itse vastata tehtävien, talouden ja sekä muiden toimintojen järjestämisestä. Järjestäminen ja tuottaminen tulee jättää maakunnan itse ratkaistavaksi samoin kuin organisointi.

Alueen elinkeinoelämän näkemyksiä tulee kuulla valmistelun edetessä eri alueilla tarkoituksenmukaisella tavalla. Elinkeinoelämän edustuksen tulee olla mukana tärkeimmissä työryhmissä, koska uudistuksessa ratkeaa yritysten kannalta merkittäviä tehtäviä, suoraan vaikuttavat toimintaympäristön kautta kilpailukykyyn. Pelkkä poliittinen ohjaus sekä uudistuksissa mukana olevien virastojen osallistuminen tähän tärkeään työhön ei riitä, vaan Lapissakin tulee perustaa erityisesti elinkeinoelämän kilpailukykyä, kasvua ja toimintaympäristöä kehittävä työryhmä.

LAPIN KAUPPAKAMARI

Timo Rautajoki
toimitusjohtaja